

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ
* * *

Άγαπητοί ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ πεφιλημένα τέκνα,

Χάριτι Θεοῦ ἠξιώθημεν νὰ φθάσωμεν καὶ πάλιν εἰς τὴν μεγάλην ἑορτὴν τῆς κατὰ σάρκα Γεννήσεως τοῦ Θείου Λόγου, τοῦ ἐλθόντος εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ μᾶς χαρίσῃ τὸ «εὖ εἶναι»¹, τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἀπὸ τὴν δουλείαν εἰς τὰ ἔργα τοῦ νόμου καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον, νὰ μᾶς δωρήσῃ δὲ τὴν κατ' ἀλήθειαν ζωὴν καὶ τὴν χαρὰν τὴν μεγάλην, ἣν «οὐδεὶς αἶρει ἀφ' ἡμῶν»².

Ὑποδεχόμεθα τὸν «παντέλειον Θεόν»³, τὸν ὁποῖον «ἀγάπη κεκόμικεν εἰς τὴν γῆν»⁴, ὁ ὁποῖος καθίσταται ἡμῖν «καὶ ἡμῶν αὐτῶν συγγενέστερος»⁵. Ὁ κενωθεὶς Θεὸς Λόγος συγκαταβαίνει εἰς τὸ πλανηθὲν πλάσμα αὐτοῦ «συγκατάβασιν ἄφραστόν τε καὶ ἀκατάληπτον»⁶. Ὁ «ἀχώρητος παντὶ» χωρεῖται ἐν τῇ γαστρὶ τῆς Παρθένου, ὁ μέγας ὑπάρχει ἐν σμικροῖς. Τὸ μέγα τοῦτο κεφάλαιον τῆς πίστεώς μας, τὸ πῶς ὁ ὑπερούσιος Θεὸς «ὑπὲρ ἄνθρωπον γέγονεν ἄνθρωπος»⁷, παραμένει «ἀνέκφαντον» μυστήριον. «Τὸ μέγα τῆς θείας Ἐνανθρωπήσεως μυστήριον, ἀεὶ μένει μυστήριον»⁸.

Αὐτὸ τὸ ξένον καὶ παράδοξον γεγονός «τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν»⁹, εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς κατὰ χάριν θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου. «Οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς»¹⁰.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ὑψίστη σωτηριώδης ἀλήθεια διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἀνήκομεν εἰς τὸν Χριστόν. Τὰ πάντα εἶναι ἠνωμένα ἐν Χριστῷ. Ἐν Χριστῷ ἀναπλάθεται ἡ φθαρεῖσα φύσις μας, ἀποκαθίσταται τὸ κατ' εἰκόνα καὶ ἀνοίγεται εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἡ ὁδὸς τοῦ καθ' ὁμοίωσιν. Διὰ τῆς προσλήψεως ὑπὸ τοῦ Θείου Λόγου τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, διὰ τοῦ κοινουῦ θείου προορισμοῦ καὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας θεμελιούται ἡ ἐνότης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Δὲν σώζεται ὅμως μόνον ἡ ἀνθρωπότης, ἀλλὰ σύμπασα ἡ κτίσις. Ὡς ἡ πτῶσις τῶν πρωτοπλάστων συμπαράσῳρει ὅλην τὴν πλάσιν, οὕτω καὶ ἡ Ἐνανθρώπησις τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἀφορᾷ εἰς ὀλόκληρον τὴν δημιουργίαν. «Ἐλευθέρα μὲν ἡ κτίσις γνωρίζεται, υἱοὶ δὲ φωτὸς οἱ πρὶν ἐσκοτισμένοι»¹¹. Ὁ Μέγας Βασίλειος μᾶς καλεῖ νὰ ἐορτάσωμεν τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν ὡς τὴν «κοινήν

έορτην πάσης τῆς κτίσεως», ὡς « τὰ σωτήρια τοῦ κόσμου, τὴν γενέθλιον ἡμέραν τῆς ἀνθρωπότητος»¹².

Τὸ «Χριστὸς γεννᾶται» ἀκούεται, δυστυχῶς, καὶ πάλιν εἰς ἓνα κόσμον πλήρη βιαιοτήτων, ἐπικινδύνων ἀνταγωνισμῶν, κοινωνικῆς ἀνισότητος καὶ καταπατήσεως τῶν θεμελιωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Τὸ 2018 συμπληροῦνται ἑβδομήκοντα ἔτη ἀπὸ τὴν Οἰκουμενικὴν Διακήρυξιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία, μετὰ ἀπὸ τὰς φοβερὰς ἐμπειρίας καὶ καταστροφὰς τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ἀνέδειξε τὰ κοινὰ ὑψηλὰ ἰδανικά, τὰ ὁποία ὀφείλουν νὰ σέβωνται ἀπαρεγκλίτως ὅλοι οἱ λαοὶ καὶ τὰ κράτη. Ὅμως, ἡ ἀθέτησις τῆς Διακηρύξεως αὐτῆς συνεχίζεται, ποικίλαι δὲ καταχρήσεις καὶ σκόπιμοι παρερμηνεῖαι τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου ὑποσκάπτουν τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν πραγμάτωσίν των. Συνεχίζομεν νὰ μὴ διδασκώμεθα ἀπὸ τὴν ἱστορίαν ἢ νὰ μὴ θέλωμεν νὰ διδαχθῶμεν. Οὔτε αἱ τραγικαὶ ἐμπειρίαὶ βίας καὶ ἡ καταρράκωσις τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, οὔτε ἡ διακήρυξις ὑψηλῶν ἰδανικῶν, ἀπέτρεψε τὴν συνέχισιν τῆς βίας καὶ τῶν πολέμων, τὴν ἀποθέωσιν τῆς ἰσχύος καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον. Οὔτε, βεβαίως, ἡ ἰσχὺς τῶν τεχνικῶν μέσων καὶ αἱ ἐκπληκτικαὶ κατακτήσεις τῆς ἐπιστήμης, οὔτε ἡ οἰκονομικὴ πρόοδος, ἔφερον κοινωνικὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν πολυπόθητον εἰρήνην. Τοῦναντίον, εἰς τὴν ἐποχὴν μας ὁ εὐδαιμονισμὸς τῶν κατεχόντων ἀυξάνεται καὶ ἡ παγκοσμιοποίησις καταστρέφει τοὺς ὅρους τῆς κοινωνικῆς συνοχῆς καὶ εἰρήνης.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀγνοήσῃ αὐτὰς τὰς ἀπειλὰς κατὰ τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου. «Οὐδὲν γὰρ ὅσον ἄνθρωπος ἱερόν, ᾧ καὶ φύσεως ἐκοινώνησεν ὁ Θεός»¹³. Ἀγωνιζόμεθα διὰ τὸν ἄνθρωπον, διὰ τὴν προστασίαν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἐν ἐπιγνώσει ὅτι «ἡ ὄντως εἰρήνη παρὰ Θεοῦ»¹⁴, ὅτι τὸ ὑπέρολογον μυστήριον τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ τῆς κατὰ χάριν θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτει τὴν ἀλήθειαν περὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ θείου προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Ζῶμεν ἐν Ἐκκλησίᾳ τὴν ἐλευθερίαν, ἐκ Χριστοῦ, ἐν Χριστῷ καὶ εἰς Χριστόν. Εἰς τὸν πυρῆνα αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας ἀνήκει ἡ ἀγάπη, ἣτις «οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς»¹⁵, ἡ ἀγάπη «ἐκ καθαρᾶς καρδίας»¹⁶. Ἐνῶ ὁ αὐτόνομος, ὁ αὐτογνώμων καὶ αὐτάρκης, ὁ αὐτοθεούμενος καὶ αὐτομακαριζόμενος ἄνθρωπος περιστρέφεται γύρω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὴν ἀτομικὴν του αὐτάρεσκον εὐδαιμονίαν καὶ βλέπει τὸν συνάνθρωπον ὡς περιορισμὸν τῆς ἐλευθερίας του, ἡ ἐν Χριστῷ ἐλευθερία ἔχει κατεύθυνσιν πρὸς τὸν ἀδελφόν, κινεῖται πρὸς τὸν πλησίον, ἀληθεύει ἐν ἀγάπῃ. Τὸ μέλημα τοῦ πιστοῦ δὲν εἶναι ἡ διεκδίκησις δικαιωμάτων, ἀλλὰ τὸ «ποιεῖν τε καὶ πράττειν τὰ δικαιώματα Χριστοῦ»¹⁷, ἐν ταπεινώσει καὶ εὐχαριστίᾳ. Αὐτὴ ἡ ἀλήθεια τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, τῆς ἐλευθερίας ὡς ἀγάπης καὶ τῆς ἀγάπης ὡς ἐλευθερίας, εἶναι ὁ θεμέλιος λίθος καὶ ἡ ἐγγύησις διὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος. Στηριζόμενοι ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἐνθέου ἠθους

δυνάμεθα νά ἀντιμετωπίσωμεν τὰς μεγάλας προκλήσεις τοῦ παρόντος, αἱ ὁποῖαι ἀπειλοῦν ὄχι μόνον τὸ εὖ ζῆν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ζῆν τῆς ἀνθρωπότητος.

Τὴν ἀλήθειαν τοῦ «Θεανθρώπου» ὡς ἀπάντησιν εἰς τὸν σύγχρονον «ἀνθρωπο-θεὸν» καὶ πρὸς ἀνάδειξιν τοῦ αἰωνίου προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἐξῆρε καὶ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (Κρήτη, 2016): «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἔναντι τοῦ συγχρόνου «ἀνθρωποθεοῦ», προβάλλει τὸν «Θεάνθρωπον» ὡς ἔσχατον μέτρον τῶν πάντων: «Οὐκ ἄνθρωπον ἀποθεωθέντα λέγομεν, ἀλλὰ Θεὸν ἐνανθρωπήσαντα»¹⁸. Ἀναδεικνύει δὲ τὴν σωτηριώδη ἀλήθειαν τοῦ Θεανθρώπου καὶ τὸ Σῶμα Του, τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς τόπον καὶ τρόπον τῆς ἐν ἐλευθερίᾳ ζωῆς, ὡς "ἀληθεύειν ἐν ἀγάπῃ"¹⁹ καὶ ὡς μετοχὴν, ἤδη ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ»²⁰.

Ἡ Σάρκωσις τοῦ Θεοῦ Λόγου εἶναι ἡ βεβαίωσις καὶ ἡ βεβαιότης ὅτι τὴν ἱστορίαν, ὡς πορείαν πρὸς τὴν Βασιλείαν τῶν Ἐσχάτων, κατευθύνει ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. Βεβαίως, ἡ πορεία τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Βασιλείαν, ἡ ὁποία δὲν συντελεῖται μακρὰν ἢ ἀνεξαρτήτως τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος, τῶν ἀντιφάσεων καὶ τῶν περιπετειῶν αὐτῆς, ποτὲ δὲν ὑπῆρξεν ἄνευ δυσκολιῶν. Ἐν μέσῳ αὐτῶν ἡ Ἐκκλησία μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιτελεῖ τὸ ἀγιαστικὸν, ποιμαντικὸν καὶ μεταμορφωτικὸν ἔργον αὐτῆς. «Ἡ γὰρ ἀλήθειά ἐστὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ στῦλος καὶ ἐδραῖωμα...Στῦλός ἐστὶ τῆς οἰκουμένης ἡ Ἐκκλησία...καὶ μυστήριόν ἐστὶ, καὶ μέγα, καὶ εὐσεβείας μυστήριον»²¹.

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Ἄς συνεορτάσωμεν, εὐδοκίᾳ τοῦ σκηνώσαντος ἐν ἡμῖν Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἐν ἀγαλλιάσει καὶ χαρᾷ πεπληρωμένη, τὰς ἐορτὰς τοῦ Ἁγίου Δωδεκαημέρου. Εὐχόμεθα ἐκ Φαναρίου, ὅπως ὁ σαρκωθείς καὶ συγκαταβάς τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων Κύριος καὶ Σωτὴρ ἡμῶν, χαρίζεται εἰς ὅλους κατὰ τὸν νέον ἐνιαυτὸν τῆς χρηστότητος Αὐτοῦ, ὑγιείαν κατ' ἄμφω, εἰρήνην καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, διαφυλάττη δὲ καλῶς τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν καὶ εὐλογῇ τὰ ἔργα διακονίας αὐτῆς, ἵνα δοξάζεται τὸ ὑπεράγιον καὶ ὑπερύμνητον ὄνομα Αὐτοῦ.

Χριστούγεννα ,βιζ'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως

διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

¹ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Λόγος ΛΗ', εἰς τὰ Θεοφάνια, εἶπουν τὰ Γενέθλια τοῦ Σωτῆρος, Γ', PG 36, 313.

² Ἰωάν. 1', 18.

³ Δοξαστικὸν Ἀποστίχων Μεγάλου Ἐσπερινοῦ Χριστουγέννων.

⁴ Νικολάου Καβάσιλα, Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ΣΤ', PG 150, 657.

- 5^ο Ο. π., ΣΤ', PG 150, 660.
- 6^ο Ιωάννου του Δαμασκηνού, Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, Γ', α' PG 94, 984.
- 7^ο Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, Κεφάλαια διάφορα Θεολογικά τε καὶ Οἰκονομικά περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας, ἑκατοντὰς πρώτη, ιβ', PG 90, 1184.
- 8^ο Ο. π.
- 9^ο Κολ. α', 26.
- 10^ο Πράξ. δ', 12.
- 11^ο Ἰαμβικὴ Καταβασία τῶν Θεοφανείων, ᾠδὴ Η'.
- 12^ο Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Ὁμιλία εἰς τὴν Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν, PG 31, 1472-73.
- 13^ο Νικολάου Καβάσιλα, Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ΣΤ', PG 150, 649.
- 14^ο Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους Α', Ὁμιλία Α', α', PG 61, 14.
- 15^ο Α' Κορ. ιγ', 5.
- 16^ο Α' Τιμ. α', 5.
- 17^ο Θεοτοκίον τῶν Ἀποστίχων τῶν Αἴνων 12^{ης} Ὀκτωβρίου.
- 18^ο Ιωάννου Δαμασκηνοῦ, «Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως», Γ', β'. PG 94, 988.
- 19^ο πρβλ. Ἐφεσ. δ', 15.
- 20^ο Ἐγκύκλιος τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, § 10.
- 21^ο Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Εἰς τὴν πρὸς Τιμόθεον Α', Ὁμιλία ΙΑ', PG 62, 554.